

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 665/2021 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen eropalveluiden vahvistamisesta sekä lapsen oikeuksien turvaamisesta erotilanteissa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sofia Virran /vihr ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 665/2021 vp:

Miten hallitus turvaa lapsen oikeuksien toteutumisen erotilanteissa ja vahvistaa eropalveluita ja ammattilaisten osaamista vaikeisiin erotilanteisiin liittyvän vieraannuttamisen, väkivallan, vainon ja muiden ongelmien välttämiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kansallisen lapsistrategian toimeenpanosuunnitelma (valtioneuvoston julkaisuja 2021:81) sisältää toimenpiteen: toteutetaan opas ja koulutuskokonaisuus vaativista erotilanteista ja eron jälkeisestä väkivallasta. Toimeenpanosuunnitelmassa todetaan, että lähisuhdeväkivallalla ja sen todistamisella on merkittäviä vaikutuksia lapsen kehitykseen, ja väkivalta ulottuu usein myös vanhempien eron jälkeiseen aikaan. Toimivia työmuotoja on tunnistettu väkivallan vastaisessa työssä, ja on olennaista, että ne saadaan mahdollisimman laajasti käyttöön. Opas ja koulutuskokonaisuus toteutetaan lapsia kohtaavien ammattilaisten osaamisen ja valmiuksien tehostamiseksi.

Kansallisen lapsistrategian toimenpiteenä laaditaan myös selvitys koronaepidemian vaikutuksista lasten läheissuhteiden ylläpitoon ja perhe-elämän suojaan. Koronaepidemia sekä sen edellyttämät rajoitustoimet ovat vaikuttaneet merkittävästi lasten läheissuhteiden ylläpitoon ja perhe-elämän suojan toteutumiseen. Poikkeuksellinen tilanne on saattanut heikentää muun muassa lapsen tapamisoikeuden toteutumista. Selvityksessä kartoitetaan ja arvioidaan esiin nousseita ongelmakohtia sekä hahmotellaan jatkotoimia vanhemmuuden tukeen ja lasten perhe-elämän suojan vahvistamiseen koronan jälkihoidossa.

Lasten suojelu väkivallalta edellyttää myös tietoa heidän väkivaltakokemuksistaan. Kansallisen lapsistrategian yhtenä toimenpiteenä toteutetaan Lapsiuhritutkimus, joka on toteutettu viimeksi vuonna 2013. Lapsiuhritutkimus on lapsille ja nuorille suunnattu kansallisesti edustavaan otokseen perustuva kyselytutkimus, jossa selvitetään laajasti lasten ja nuorten uhrikokemuksia eri elämäntilanteilla ja konteksteissa. Tutkimus sisältää kysymyksiä muun muassa perheessä koetusta vä-

kivallasta ja perheenjäseniin kohdistuvan väkivallan näkemisestä. Lapsiuhritutkimus tuottaa lapsiin kohdistuvasta väkivallasta perustietoa, joka on tärkeää ilmiön vähentämiseksi ja siihen liittyvän viranomaistoiminnan kehittämiseksi.

Kehitteillä olevien, kaikkein vaativimpiin lasten ja nuorten tilanteisiin vastaavien osaamis- ja tukikeskusten (OT-keskusten) yhtenä pilotointikohteena on vuoden 2021 aikana ollut vaativat erot. Esimerkiksi Itä- ja Keski-Suomessa on tähän työhön kohdennetulla valtionavustuksella kehitetty kumppanuudessa järjestötoimijoiden kanssa riskinarviointia vaativissa ero- ja huoltoriidoissa ja edistetty moniammatillisten konsultaatorakenteiden syntymistä.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmaan kuuluvan LASTA–Barnahus-mallin levittämisen työssä on kiinnitetty huomiota lapseen kohdistuvaan väkivaltaan, mukaan lukien henkiseen väkivaltaan. LASTA–Barnahus-mallin levittämistä koordinoi terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). THL on julkaissut osana tätä työtä esimerkiksi raportin siitä, miten toteutuu väkivaltaa kokeneen lapsen psykososiaalinen tuki sekä järjestänyt yhdessä Ensi- ja turvakotien liiton Turvassa-hankkeen kanssa webinaarin lapsen kuulemisesta väkivaltaa tai sen uhkaa sisältävässä ero- tai huoltoriidassa.

Osana Tulevaisuuden sote-keskus hanketta toteutettavassa Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa kehitetään perhekeskustoimintamallia, jonka tavoitteena on vahvistaa lasten ja perheiden varhaista tukea ja kokonaisvaltaista auttamista. Vanhemmuuden varhainen tuki voi osaltaan edesauttaa sekä lasten että vanhempien hyvinvointia myös erotilanteissa. Myös perustason eroauttamisen palvelut kuuluvat perhekeskuksen palvelukokonaisuuteen. Sote-rakenneuudistus valtionavustushankkeessa kehitetään alueiden ja DigiFinlandin yhteistyönä kansallista sähköisen perhekeskuksen konseptia, joka on saanut nimekseen Omaperhe. Omaperhe toimii matalan kynnyksen kanavana välittää perheille tietoa saatavilla olevasta tuesta esimerkiksi erotilanteissa.

Lisäksi alkuvuodesta 2022 on valmistumassa opas lapsenhuoltolain mukaisen sosiaalilautakunnan selvityksen laatimiseksi (THL julkaisu). Oppaan tarkoituksena on tarjota selvityksen tekijöille olennaista tietoa selvitysprosessista sekä ehdottaa työvälineitä ja antaa konkreettista tukea selvitystyön eri vaiheisiin. Suosituksen laatimisen taustalla on eduskunnan vastaus EV 175/2018 vp liittyen hallituksen esitykseen HE 88/2018 vp lapsenhuoltolakia uudistettaessa.

Helsingissä 16.12.2021

Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru